

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Τηλ. επικ.: 213 130 7633/7621/7628
Email: koinovouleftikos@justice.gov.gr

Αθήνα, 28 – 07 - 2022
Αρ. Πρωτ.: 147

Προς:

Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

Κοιν.:

1. Υπουργό Εργασίας
& Κοινωνικών Υποθέσεων
2. Βουλευτή: κ. Χ. Καστανίδη
(δια της αρμόδιας Υπηρεσίας
της Βουλής των Ελλήνων)

Αναφορά: 2835/01-07-2022

Σε απάντηση της υπ' αριθ. 2835/01-07-2022 Αναφοράς που κατέθεσε στη Βουλή των Ελλήνων ο βουλευτής κ. Χ. Καστανίδης, με θέμα: «Προβλήματα κατά την εφαρμογή του προγράμματος “Πρακτική Άσκηση Αποφοίτων Νομικών Σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου” χρηματοδοτούμενου από το ΕΣΠΑ» και του επ' αυτής συνημμένου υπομνήματος της Ένωσης Ασκουμένων και Νέων Δικηγόρων Θεσσαλονίκης – Ε.Α.Ν.Δι.Θ., θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

Με την υπ' αρ. 3409/1120/Α3/24-05-2019 (ΑΔΑ: ΩΔ7Ο465ΧΙ8-ΡΛΡ) Απόφαση εντάχθηκε η πράξη με τίτλο «Πρακτική άσκηση αποφοίτων νομικών σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου» και MIS 5039505 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020». Η Πράξη επιδιώκει την υποβοήθηση της πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης αποφοίτων νομικών σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου. Η ομάδα στόχος αποτελείται από νέους δικηγόρους αποφοίτους Νομικών Σχολών οι οποίοι βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική ή και κοινωνική θέση με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται στην ολοκλήρωση της 18μηνης πρακτικής άσκησης που είναι απαραίτητη για την απόκτηση της άδειας ασκήσεως του επαγγέλματος του δικηγόρου. Η επιλογή γίνεται με βαθμολόγηση ειδικά σχεδιασμένων κριτηρίων επιλογής ώστε να αποτυπωθεί η κοινωνική ευαισθητοποίηση του προγράμματος.

Μέρος της δεκαοκτάμηνης πρακτικής άσκησης των νέων δικηγόρων, διάρκειας δώδεκα (12) μηνών θα πραγματοποιηθεί στα Δικαστήρια ή τις Εισαγγελίες της χώρας. Με την άσκησή τους στα δικαστήρια, οι συμμετέχοντες αποκτούν ουσιώδεις πρακτικές γνώσεις για τον τρόπο λειτουργίας της Δικαιοσύνης αφού κατά τη διάρκεια αυτής τους ανατίθενται καθήκοντα με σκοπό την εκμάθηση των διαδικασιών του αντικειμένου της δικαστηριακής ύλης. Η άσκηση παρέχεται στη γραμματεία εκάστοτε Δικαστηρίου και υπό την κατεύθυνση του προϊστάμενου δικαστή και μπορεί να συνοδεύεται από παρακολούθηση σεμιναρίων που οργανώνονται από τις δικαστικές αρχές όπου υπηρετούν και από τους οικείους δικηγορικούς συλλόγους.

Στην συνέχεια, γίνεται κατανομή των ασκούμενων σε δικηγορικά γραφεία τα οποία έχουν δηλώσει συμμετοχή στο πρόγραμμα, με κριτήρια που θα οδηγούν στην επιλογή του δικηγορικού γραφείου που εξυπηρετεί τις ανάγκες του ασκούμενου. Η πρακτική άσκηση στα δικηγορικά γραφεία θα έχει διάρκεια 6 μήνες και με αυτόν τον τρόπο ολοκληρώνεται η 18μηνη υποχρεωτική περίοδος και ο ασκούμενος μπορεί να αποκτήσει την άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Με την ολοκλήρωση της πρακτικής τους άσκησης αναμένεται να αποκτήσουν πολύτιμη εργασιακή εμπειρία ασκούμενοι σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Με τον τρόπο αυτό θα είναι σε θέση να προσφέρουν περισσότερο ποιοτικές και ουσιαστικές υπηρεσίες προς τους πολίτες της χώρας, τους εντολείς τους.

Στο πλαίσιο του έργου υπάρχει χρήση εξειδικευμένων εργαλείων ΤΠΕ και έχει αναπτυχθεί βάση δεδομένων, στην οποία θα καταχωρούνται τα αναλυτικά στοιχεία όλων των ασκούμενων δικηγόρων της Χώρας ανά Δικαστήριο και Δικηγορικό Γραφείο. Ο σχεδιασμός και η δημιουργία Βάσης Δεδομένων του έργου περιλαμβάνει τόσο τον λειτουργικό και τεχνικό σχεδιασμό της όσο και την περαιτέρω εξασφάλιση της σωστής λειτουργίας και διαχείρισής της.

Σκοπός είναι να καταχωρούνται οι αιτήσεις και τα κριτήρια καθώς και τα υποψήφια δικαστήρια και δικηγορικά γραφεία. Οι αιτήσεις γίνονται ηλεκτρονικά και το σύστημα κάνει την αντιστοίχιση, ενώ δέχεται και ηλεκτρονικά παρουσιολόγια πέρα από τα έντυπα, από τα οποία θα προκύπτει ο συνολικός αριθμός, ημέρες παρουσίας και αντίστοιχης περικοπής λόγω απουσίας. Ο Προϊστάμενος Γραμματείας εκάστοτε δικαστηρίου και ο νόμιμος εκπρόσωπος κάθε δικηγορικού γραφείου πιστοποιούν ηλεκτρονικά τα παρουσιολόγια.

Επίσης, με την υπ' αριθ. 28242οικ./08-07-2021 (Β' 3015) Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) ορίστηκαν: α) οι θέσεις επιδοτούμενης πρακτικής άσκησης Δικηγόρων σε Δικαστήρια/Εισαγγελίες (κατανομή), β) ο τρόπος επιλογής των ασκούμενων δικηγόρων σε φορέα υποδοχής (Δικαστήρια / Εισαγγελίες), γ) η διαδικασία τοποθέτησης σε θέση πρακτικής άσκησης του ασκούμενου δικηγόρου, **δ) υποχρεώσεις και δικαιώματα επιδοτούμενων ασκούμενων Δικηγόρων** και ε) η διαδικασία πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου.

Όσον αφορά τη διεκδίκηση από τους ασκούμενους δικηγόρους αδειών αναψυχής και αδειών ασθενοείας σας ενημερώνουμε ότι τα ζητήματα αυτά ορίζονται ξεκάθαρα στην ως άνω Κ.Υ.Α. και στους νόμους δυνάμει των οποίων αυτή εκδόθηκε.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 3 της ως άνω Κ.Υ.Α. ορίζεται: **§1 «Για την τοποθέτηση σε θέση Πρακτικής Άσκησης του ο ασκούμενος Δικηγόρος, κατά την πρώτη παρουσία του στο φορέα υποδοχής, υπογράφει τη Σύμβαση Πρακτικής Άσκησης και ενημερώνεται από τον Υπεύθυνο Πρακτικής Άσκησης για την ημερομηνία έναρξης της πρακτικής άσκησης, τις υποχρεώσεις του και τους κανόνες λειτουργίας του φορέα (ωράριο, οργανόγραμμα εργασίας κλπ.)...[...]. §2 «[...] Η σύμβαση Πρακτικής Άσκησης αποτελεί μία τριμερή σύμβαση που υπογράφεται με ηλεκτρονικό τρόπο από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Δικαιοσύνης, τον Ασκούμενο Δικηγόρο και τον Υπεύθυνο Πρακτικής Άσκησης του Φορέα Υποδοχής. Η Σύμβαση Πρακτικής Άσκησης δεν αποτελεί σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ούτε διέπεται από τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.»**

Επίσης στο άρθρο 5 παρ. 3 της ίδιας Κ.Υ.Α. ορίζεται: «Η αμοιβή της Πρακτικής Άσκησης του ασκούμενου Δικηγόρου ανέρχεται στο ποσό των 600,00€ μηνιαίως. Το εν λόγω ποσό δεν υπόκειται σε ασφαλιστικές κρατήσεις, παρά μόνο σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος που θα καταβάλλεται κάθε μήνα. Αδικοιολόγητη απουσία του ασκούμενου Δικηγόρου συνιστά αντίστοιχη των ημερών απουσίας του μείωση της αμοιβής του. Κατά τα λοιπά **εφαρμόζεται αναλογικά ο ν. 4194/2013 “Κώδικας Δικηγόρων” (Α'208) ή άλλη σχετική νομοθεσία ή κανονιστικές πράξεις».**

Περαιτέρω, σημειώνεται ότι η σύμβαση πρακτικής άσκησης κατά την υλοποίηση του ανωτέρω αναφερόμενου έργου αποτελεί ειδική μορφή σύμβασης, μέσω της οποίας οι απόφοιτοι - πτυχιούχοι νομικών σχολών ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους και αποκτούν επαγγελματική εμπειρία σε συναφείς με την κατάρτισή τους κλάδους, σε θέσεις που προσφέρονται από δημόσιους φορείς (δικαστήρια) και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα (δικηγορικά γραφεία). Κύριος σκοπός των συμβαλλομένων είναι η επαγγελματική εκπαίδευση του πρακτικά ασκούμενου, δηλαδή η μετάδοση σ' αυτόν των απαραίτητων γνώσεων και ικανοτήτων για την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος και δη σε ορισμένο χρόνο. Η εργασία εκ μέρους του ασκούμενου μπορεί

να γίνει μόνο στο πλαίσιο της άσκησής του, για καλύτερη κατανόηση του επαγγέλματος, και όχι για παραγωγικούς σκοπούς.

Για να υπάρξει δυνατότητα απόδειξης της βούλησης των δύο μερών και αποφυγής τυχόν καταστρατηγήσεων του μέτρου αυτού, καταρτίζεται εγγράφως σύμβαση η οποία προσδιορίζει επακριβώς τους όρους μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.

Για τη σύμβαση αυτή δεν υπάρχει ειδική νομοθετική ρύθμιση, αλλά ισχύει ο γενικός κανόνας του άρθρου 361 του Αστικού Κώδικα βάσει του οποίου η συμβατική ελευθερία των μερών μπορεί να προσδιορίσει τους όρους της σύμβασης.

Οι ειδικοί όμως, κανόνες επιλεξιμότητας της Πράξης, όπως προκύπτει από την υπ' αρ. 7958/2693/Α3/26-11-2018 «Πρόσκληση για την Υποβολή Προτάσεων στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία” με τίτλο “Πρακτική άσκηση αποφοίτων νομικών σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου”» ορίζουν ότι «Η διεξαγωγή πρακτικής για κάθε ασκούμενο θα γίνεται συνδυαστικά στο Δημόσιο (Δικαστήρια ή Εισαγγελίες της χώρας) για χρονικό διάστημα έως 12 μήνες σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και στον Ιδιωτικό Τομέα (Δικηγορικά γραφεία) για χρονικό διάστημα 6 μηνών». Το θεσμικό όμως πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των αποφοίτων νομικών σχολών (ν. 4194/2013) δεν προβλέπει την χορήγηση άδειας αναπληρικής στους ασκούμενους δικηγόρους.

Ως εκ τούτου, στη «Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Ασκούμενου Δικηγόρου», βάσει των προβλεπόμενων στο ν. 4194/2013 (Α' 208) και στην ως άνω Κ.Υ.Α., ορίζεται ότι:

«4.3 Κάθε ασκούμενος Δικηγόρος έχει δικαίωμα δικαιολογημένης απουσίας για λόγους ανωτέρας βίας που τεκμηριώνεται από την έκδοση σχετικών αποδεικτικών εγγράφων από Δημόσια Αρχή. Με την επιφύλαξη των κατωτέρω διατάξεων κατά το χρονικό διάστημα της δικαιολογημένης απουσίας, ο ασκούμενος Δικηγόρος εξακολουθεί να λαμβάνει την προβλεπόμενη αμοιβή. Στην περίπτωση που η απουσία του Ασκούμενου Δικηγόρου υπερβεί το 5% της παρούσας χρονικής διάρκειας της Σύμβασης, μετά από απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης Παραλαβής Έργου (ΕΠΠΕ) του Υπουργείου Δικαιοσύνης και την σύμφωνη γνώμη του Φορέα Υποδοχής Πρακτικής Άσκησης, δύναται είτε η Άσκηση να παραταθεί αυτοδίκαια και μετά την παρέλευση της συμβατικής ημερομηνίας προκειμένου να συμπληρωθεί το απαραίτητο 12μηνο, είτε η Άσκηση να διακοπεί για όσο χρόνο διαρκεί ο λόγος της ανωτέρας βίας.

4.4. Αδικαιολόγητη απουσία του Ασκούμενου Δικηγόρου θα συνιστά αντίστοιχη των ημερών απουσίας του μείωση της αμοιβής του. Για κάθε ημέρα αδικαιολόγητης απουσίας θα υπάρχει περικοπή κατά 1/25 της μηνιαίας αμοιβής. Σε περίπτωση που η αδικαιολόγητη απουσία του Ασκούμενου Δικηγόρου υπερβεί το 5% της παρούσας χρονικής διάρκειας της Σύμβασης, μετά από απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης Παραλαβής Έργου (ΕΠΠΕ) και την σύμφωνη γνώμη του Φορέα Υποδοχής Πρακτικής Άσκησης, δύναται είτε να καταγγέλλεται αρμοδίως η παρούσα Σύμβαση με αποτέλεσμα την απένταξη του Ασκούμενου Δικηγόρου από το Πρόγραμμα είτε να παρατείνεται αυτοδίκαια το χρονικό διάστημα της Άσκησης πέραν της συμβατικής ημερομηνίας μέχρι να συμπληρωθεί το απαραίτητο 12μηνο, άνευ ετέρας αποζημίωσης».

Είναι σαφές λοιπόν ότι γίνεται πρόβλεψη για δικαιολογημένες ημέρες απουσίας των ασκούμενων αποφοίτων των νομικών σχολών, η οποία καλύπτει τις περιπτώσεις δικαιολογημένης απουσίας για λόγους ασθένειας.

Ως προς το ζήτημα εφαρμογής του Προγράμματος σε δικηγορικά γραφεία και εταιρείες σας ενημερώνουμε ότι με το, από 14/6/2022, Δελτίο Τύπου με θέμα: «Ενημέρωση των δικηγορικών γραφείων και των δικηγορικών εταιριών που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν στο πρόγραμμα Επιδοτούμενης Πρακτικής Άσκησης Δικηγόρων», το οποίο αφενός έχει αναρτηθεί στις ιστοσελίδες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του ίδιου του έργου αλλά και κοινωνικά μέσα δικτύωσης, και αφετέρου απεστάλη στον Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας και την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων, καλούνται τα δικηγορικά γραφεία/εταιρίες της χώρας, που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα «Πρακτική άσκηση αποφοίτων νομικών σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου», ως Φορείς θέσεων Πρακτικής Άσκησης, να υποβάλλουν σχετικό αίτημα μέσω του πληροφοριακού συστήματος του προγράμματος: <https://dpa.moj.gov.gr> . Καταληκτική ημερομηνία

υποβολής αιτήσεων για τη δημιουργία θέσεων Πρακτικής Άσκησης από δικηγορικά γραφεία/ εταιρίες ορίζεται η **Κυριακή 10 Ιουλίου 2022 και ώρα 23:59**. Στη συνέχεια, το πληροφοριακό σύστημα των αιτήσεων δεν θα δέχεται νέες αιτήσεις για όσο χρονικό διάστημα υποβάλλονται αιτήσεις από τους ασκούμενους του Α' κύκλου προκειμένου να τοποθετηθούν στα δικηγορικά γραφεία/ εταιρίες.

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία και οριστικοποιηθεί ο αριθμός των συμμετεχόντων δικηγορικών γραφείων/ εταιρειών, θα ενημερωθούν και οι συμμετέχοντες στον Α' Κύκλο του προγράμματος, οι οποίοι είναι και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι, για τα επόμενα βήματα της διαδικασίας υλοποίησης της Πρακτικής Άσκησης.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ**

**Με εντολή Υπουργού
Ακριβές αντίγραφο
Η Προϊσταμένη του Γραφείου
κ.α.α.
Η αρμοδία υπάλληλος του Γραφείου
Μ. Νούλα**

Αριθμός σελίδων εγγράφου: ...4...
Αριθμός σελίδων συνημμένων: ....0...
Σύνολο σελίδων: 4